

Opbrengst expertconsultaties kennisagenda aanpak HG en KM

Adviescommissie onderzoeks- en kennisprogramma Geweld hoort nergens thuis

Juni 2019

Inleiding

De commissie maakt voor haar advies voor de op te stellen kennisagenda aanpak HG en KM gebruik van input vanuit diverse bronnen. Om te beginnen is een deskresearch uitgevoerd. Daarnaast is in focusgroepen gesproken met professionals uit het werkveld, ervaringsdeskundigen en beleidsmedewerkers van gemeenten. Een derde bron wordt gevormd door een consultatie van wetenschappers en onderzoekers op het gebied van kindermishandeling en huiselijk geweld. Hen is gevraagd om vanuit hun expertise aan te geven welke kennislacunes en onderzoeksthema's op het gebied van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling zij zien.

Experts

Er zijn gesprekken gevoerd met de volgende experts:

- Dr. Ingrid ten Berge, directeur Expertisecentrum William Schrikker Groep
- Dr. Sietske Dijkstra, onderzoeker en adviseur geweld in relaties
- Dr. Veroni Eichelsheim, onderzoeker NSCR
- Dr. Elise van der Putte, voorzitter LECK
- Prof. Dr. Renée Römken, bestuurder Atria en bijzonder hoogleraar Gender based violence UvA
- Drs. Jolande Schoonenberg, Vereniging Vertrouwensartsen Veilig Thuis
- Dr. Wim Slot, emeritus hoogleraar Jeugdbescherming

Kennislacunes, aandachtspunten voor de praktijk en onderzoeksthema's

Onderstaand volgt de ordening van de inbreng van de experts. Onderzoeksthema's, kennislacunes en aandachtspunten voor de praktijk staan hier per thema bij elkaar omdat ze vaak op elkaar aansluiten en in het gesprek niet altijd specifiek onderscheiden zijn. Overall betreft het dan ook een brede input van relevante thema's.

Prevalentie en incidentie

- Onderzoek aantal en kenmerken gezinnen met combinatie van problemen/complex multiprobleem, in elk geval vanuit doelgroep LVB, i.r.t. (over)vertegenwoordiging in bescherming
- Onderzoek aard en omvang psychisch geweld.
- Onderzoek aard en omvang online geweld.

- Nagaan of met de nieuwe, verbeterde meldcode de prevalentiecijfers straks vanuit VT-registratie kunnen worden gehaald. Vooral herhaalde meldingen bij VT zijn dan van belang.
- Meer prevalentie onderzoek met inachtneming van internationale aanwijzingen (de Istanbul Conventie)/
- Onderzoek naar trends (om de 2 à 5 jaar) neemt het geweld af of toe?

Kennis over HG en KM

- Inzicht in intergenerationele overdracht / levensloop: patronen, recidive, (dis)continuïteit.
- Onderzoek naar beschermende factoren in gezinnen waar onveiligheid speelt, wat maakt dat broertjes / zusjes niet/minder problemen hebben (nu bij WSG).
- Relatie tussen slachtofferschap en later ouderschap (aansluiten op praktijkkennis en ook betere benutting van kennis).
- Kennis over transitie naar ouderschap en hoe geweld overgedragen wordt in het ouderschap, hierop ook interventies versterken.
- Kennis over mechanismes rond partnerkeuzes, dangerous liaisons, bijv. aan de hand van trajectanalyses en goede voorbeelden over goede relatie-ervaringen.
- Intergenerationeel kijken naar patronen: niet alleen of geweld stopt maar hoe gaat het met kinderen (broers en zussen) en kijken naar veerkracht en 'positieve' outcomes.
- Onderzoek jong moederschap, plus wat nodig is in het kader van responsiviteit en sensitiviteit in relatie kind
- Onderzoek naar 'Mythe van één persoon die verschil maakt'
- Kennis over seksueel geweld bij kinderen. Hoe zorgen we ervoor dat die kinderen empowered worden, zo dat ze in staat zijn zelf te beschermen, te begrenzen en ander gedrag aan te leren. Aandacht voor de digitale middelen die ouders hierbij inzetten.
- Aandacht voor 18+ in de nieuwe richtlijn KM voor de beroepsgroep is voor KM gereed, continueren wetenschappelijk onderbouwde richtlijnontwikkeling.
- Aandacht voor gevolgen van geweld voor andere kinderen in het gezin, bijv. gericht op schuldgevoel en trauma's.
- Inzicht in en kennis van de complexiteit van de problematiek per doelgroep en vorm van mishandeling (aanpakken kunnen overigens wel een breed toepassingsbereik hebben)
- Aandacht in onderzoek voor mensen met een fysieke en/of verstandelijke beperking en dan met name vrouwen met een (lichte) verstandelijke beperking

Professionaliteit

Scholing / curriculum

- Breed opleiden en keuzes leren maken uit methoden.
- Basiskennis over kindermishandeling, huiselijk geweld en ouderenmishandeling te zijn, met oog voor het genderspecifieke

Leren

- Aandacht voor kennisbenutting in de praktijk, bijv. inrichten om casuïstiek heen.

- Permanente educatie rond leren signaleren, wat werkt hierin? Hierbij ook aandacht voor praktijkexperimenten, nieuwe vormen van samenwerking, feedbackloops, good practices en e-learning.
- Onderwijs meer mobiliseren voor kennisoverdracht. Zodat ook kinderen de route weten, wat te doen als ze er mee te maken krijgen. Hoe je grenzen aangeeft etc. Zo kun je (potentiele) slachtoffers empoweren. Zou elk jaar minstens één les moeten gaan hierover.
- Professionals elk jaar Scholen over signalen én handelen, opnemen in de verplichte scholingen.
- Aandacht voor opleiding en toepassing in de praktijk zoals bedoeld, ook van programma's die op papier evidence based zijn.
- Aandacht voor verdiepingsprogramma's in het onderwijs en specialisaties op de werkvloer.

Signaleren en bespreekbaar maken

Herkennen van huiselijk geweld en kindermishandeling

- Signaleren en bespreekbaar maken bij (L)VB-doelgroep, specifiek vroegsignalering geweld bij van lvb doelgroep met psychiatrische problematiek
- Onderzoeken en herkennen / signaleren / ordenen van patronen van geweld en coercive control, hierbij ook aandacht voor de rol van alcohol en drugs en van intergenerationele overdracht.
- Aandacht voor relatie geweld in publieke sfeer met geweld in huiselijke sfeer (aansluiten op praktijkexpertise).
- Aandacht voor geweld na scheiding.
- Kennis over welke setting het meest geschikt is om te signaleren en wat daarbij de goede key-questions zijn.
- Kennis over en instrumenten voor in kaart brengen van verwaarlozing.
- Aandacht voor gendersensitiviteit in maatschappelijke bewustwordingscampagnes

Bespreken van (vermoedens) huiselijk geweld en kindermishandeling

- Onderzoek naar parallele dynamiek, de wens geen fouten te maken in spanningsvolle zaken.
- Aandacht voor doorvragen zodat je het ware gezicht van huiselijk geweld en kindermishandeling leert kennen, ook bij specifieke doelgroepen zoals bij LVB, meisjes en andere risicogroepen.

Hulp, ondersteuning en maatregelen

- Probleemanalyse en inschatten veiligheid
- Aandacht voor risicotaxatie en veiligheid in de praktijk
- Kennis over modulaire aanpak vanuit grondige probleemanalyse (bijv. analyse Bentovim)
- Onderscheid acute en structurele onveiligheid in de praktijk: herkennen en handelen en implementeren.
- Kennis en hulpmiddelen om problemen in kaart te brengen, naast letselduiding, bijv. (emotionele) ontwikkeling en gedrag.
- Aandacht voor inventariseren van problemen en opstellen geïntegreerd plan in samenwerking met het gezin (zoals bij MST-CAN)
- Blijvende aandacht voor veiligheidsthema's in gezinnen na overdracht vanuit VT ipv verpakking in algemene onderwerpen, hoe kan je dit realiseren?
- Aandacht voor levensloopsperspectief om veiligheid van het kind in te schatten, gezin volgen,

- teruggaan naar wat is er gebeurd en wat de dit betekent voor het heden, maar ook de invalshoek naar de toekomst hanteren.
- Aandacht voor ontwikkeling van het kind en welke problemen het meest bedreigend zijn voor de ontwikkeling, ontwikkelingsuitkomsten en de condities waaronder je kan afschalen.

Communicatie, motiveren en aansluiten bij behoeften

- Kennis over wat werkt in de praktijk in communicatie, het gesprek aangaan en samenwerken met alle betrokkenen.
- Kennis over communicatie met ouders.
- Kennis over ouders meekrijgen en motiveren, vergroten van betrokkenheid van kinderen en gezinnen bij interventies
- Aandacht voor bespreekbaar en hanteerbaar maken van trauma's

Effectieve hulp

- Lessen uit LVB-aanpak m.b.t. Inzet langdurige stut- en steunstructuur
- Onderzoek ouders met LVB die het met begeleiding wel goed doen: wat maakt dat een deel van deze gezinnen het wel redt en dat klein deel in gedwongen kader komt (relatie multiproblematiek en begeleidbaarheid)
- Onderzoek naar effectieve ingrediënten in de aanpak van HG (ipv interventieprogramma's)
- Onderzoek naar de rol van de uitvoerder: wie werkt, hoe werkt het en waarom?
- Aandacht voor systeemgerichte aanpak met alle betrokkenen, incl. transgenerationale problemen.
- Aandacht voor terugvalmomenten en hoe professionals hierop in kunnen spelen.
- Onderzoek naar effecten van hulpverlenend handelen, in beeld krijgen wat we moeten inzetten hoe dat eruit moet zien en hoelang.
- Onderzoek rol en effect van bemoeienis veiligheidsketen vanuit de vraag of dit de gezinnen ten goede komt.
- Onderzoek naar differentiatie in doelgroep en wat werkt in hulp (gezinnen waar hulp tot verbetering leidt; gezinnen die slecht kunnen reflecteren; gezinnen die heel ernstig of moeilijk veranderbaar zijn).
- Verdiepend onderzoek naar patroonherkenning, waarbij gezin periode na melding lang wordt gevolgd en betrokkenen op verschillende procesthema's worden bevraagd, in relatie tot resultaten hulp.
- Kennis over bieden van de beste hulpverlening die ouders nodig hebben, empowerment van ouders en ouderlijke factoren die hierop een negatieve invloed hebben.
- Kennis over specialistisch aanbod voor kinderen en ouders.
- Kennis over effectiviteit van interventies naar huiselijk geweld en specifiek partnergeweld (bijv. partner doding), en ook de ontwikkeling hiervan.
- Doorontwikkeling, onderzoek en implementatie van interventies naar 'intiem' partnergeweld, op lokaal niveau

Multidisciplinair samenwerken en organiseren

- Onderzoek naar effecten multidisciplinaire aanpak en samenwerking en leren van elkaar.
- Onderzoek naar effectiviteit van hulpverlening: wat werkt voor verschillende groepen cliënten, vooral gericht op intersectorale en multidisciplinaire hulp.
- Aandacht voor samenwerking op verschillende niveaus: praktijkkennis, feedbackloops als middel om te leren.

- Aandacht voor samenwerking tussen politie en VT, is nu nog vooral vanuit opsporing JS - Onderzoek naar hoe je interventies kan verbinden en hulp kan faseren zodat de hulp samenhangend wordt.
- Duidelijkheid over wie doet wat in de keten, van diagnostisch tot juridisch.WS - Aandacht voor samenwerking vanuit de inhoud, inhoudelijke uitgangspunten moeten hierbij centraal staan, aansluiten bij waar organisaties goed in zijn.

Kennisontwikkeling, - overdracht en -benutting

Onderzoek

- Gezinnen volgen in hun levensloop en mogelijkheden benutten om data te koppelen
- Zorg voor lange termijn onderzoeken, niet alleen korte trajecten
- Zorg voor zo veel mogelijk samenhang is in deelonderzoeken en onderzoekers.
- Bij zomw call aandacht voor samenwerking tussen disciplines
- Aandacht voor beschikbaarheid data en koppelingen, er is een verwevenheid tussen criminaliteit binnen gezinnen (HG en KM), dit lukt nu niet vanuit CBS, geldt ook voor JGZ.

Kennisoverdracht en kennisbenutting

- Ontwikkelen van kennis over toepassen van beschikbare kennis.
- Aansluiten bij 'skillfull performance', niet alleen body of knowledge. Dit betekent: veel aandacht voor de toepassing van kennis en tacit knowledge (lectoraten). Actieonderzoek sluit hier op aan. Het ZonMw onderzoek vaak wat minder, is vaak een te klassieke manier van onderzoek, levert kennis op die niet altijd toepasbaar is.
- Bundeling van kennis, het is nu vaak te versnipperd.
- Maak een praktijk-kennisagenda (in plaats van een kennisagenda).
- Aandacht voor nieuwe vormen overdracht kennis uit onderzoek naar praktijk, bijv. podcast , voor zo breed mogelijk publiek.
- Inhoudelijke kennis is uitgebreid beschikbaar, maar wel is onderzoek van belang en vertaling van de kennis naar veiligheid. Het gaat dan om verdieping en vertaling naar het goede doen.
- Kennisbenutting: programma's terug brengen tot de essentie, niet de ingewikkelde theoretische informatie. Geldt ook voor aandacht voor beschermende factoren in de dagelijkse praktijk.